

“Al Hanisim...” Can We Pray for A Miracle?

1) Talmud Bavli Shabbat 21b

מאי חנוכה דתנו רבנן בכה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה

The Gemara asks: What is [the reason for] Hanukkah? The Sages taught: On the twenty-fifth of Kislev, the days of Hanukkah are eight. One may not eulogize on them and one may not fast on them. What is the reason? When the Greeks entered the Sanctuary they defiled all the oils that were in the Sanctuary by touching them. **And when the Hasmonean monarchy overcame them and emerged victorious over them, they searched and found only one cruse of oil that was placed with the seal of the High Priest, undisturbed by the Greeks. And there was sufficient oil there to light the candelabrum for only one day. A miracle occurred and they lit the candelabrum from it eight days.** The next year the Sages instituted those days and made them holidays with recitation of *hallel* and special thanksgiving in prayer and blessings.

2) Shulchan Aruch Orach Chayim 682:1

כל שמונת ימי חנוכה אומר על הנסים בברכת המזון בברכת הארץ ובתפלה...

הגה י"א כששכח על הנסים בברכת המזון כשמגיע להרחמן יאמר הרחמן יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו כו' [כל בו]

All eight days of Chanukah one says "For the Miracles" in the grace after meals in the blessing of the land, and in prayer during the blessing of thanksgiving. ...

REMA: There are opinions that if one forget "For the miracles" in the grace after meals, when one reaches "the merciful one", say: "May the merciful one make miracles for us just like You make for our forefathers in those days at this time, in the days of Matityahu etc."

3) Brachot 60a

היתה אשתו מעוברת ואמר: "יהי רצון שתלד כו" — הרי זו תפלת שוא.

We learned in the mishna: **One whose wife was pregnant and he said: May it be God's will that my wife will give birth to a male child, it is a vain prayer.**

ולא מהני רחמי? מתיב רב יוסף: "ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה": מאי "ואחר"? אמר רב: לאחר שדנה לאה דין בעצמה ואמרה: שנים עשר שבטים עתידין לצאת מייעקב, ששה יצאו ממני וארבעה מן השפחות, הרי עשרה. אם זה זכר, לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות, מיד נהפכה לבת, שנאמר: "ותקרא את שמה דינה". אין מזכירין מעשה נסים.

Is a prayer in that case ineffective? Rav Yosef raises an objection based on a *baraita*: It is stated: **"And afterwards she bore a daughter, and called her name Dina"** (Genesis 30:21). The Gemara asks: **What is** meant by the addition of the word: **Afterwards?** What does the verse seek to convey by emphasizing that after the birth of Zebulun she gave birth to Dina? **Rav said: After Leah passed judgment on herself and said: Twelve tribes are destined to descend from Jacob, six came from me and four from the maidservants, that is ten, and if this fetus is male, my sister Rachel will not even be the equivalent of one the maidservants; immediately the fetus was transformed into a daughter, as it is stated: And she called her name Dina;** meaning she named her after her judgment [din]. The Gemara rejects this: **One does not mention miraculous acts to teach general *halakha*.**

4) Shulchan Aruch Orach Chayim 230:1

המתפלל על מה שעבר כגון שנכנס לעיר ושמע קול צוחה בעיר ואמר יהי רצון שלא יהא קול זה בתוך ביתי או שהיתה אשתו מעוברת אחר מ' יום לעיבורה ואמר יהי רצון שתלד אשתי זכר ה"ז תפלת שוא אלא יתפלל אדם על העתיד לבא ויתן הודאה על שעבר

5) Shabbat 32a

רבי ינאי בדיק ועבר. רבי ינאי לטעמיה, דאמר: לעולם אל יעמוד אדם במקום סכנה לומר שעושין לו נס, שמה אין עושין לו נס. ואם עושין לו נס — מנפין לו מזכיותיו. אמר רבי חנין: מאי קראה? — "קטנתי מפל החסדים ומפל האמת". רבי זירא ביומא דשוטא לא נפיק לביני דיקלי.

Rabbi Yannai would examine the ferry and cross. The Gemara comments that **Rabbi Yannai acted in accordance with his reasoning** stated elsewhere, as **he said: A person should never stand in a place of danger saying that they on High will perform a miracle for him, lest in the end they do not perform a miracle for him. And, moreover, even if they do perform a miracle for him, they will deduct it from his merits. Rabbi Hanin said: What is the verse that alludes to this?** When Jacob said: **"I am not worthy of all the mercies, and of all the truth,** which You have shown unto Your servant" (Genesis 32:11), and he explains: Since You have bestowed upon me so much kindness and truth, my merits have been diminished. Similarly, the Gemara relates that **Rabbi Zeira would not go out and walk among the palm trees on a day when there was a southern wind blowing due to the fear that the trees might fall on him.**

6) Brachot 35b

תנו רבנן: "ואספת דגנך" מה תלמוד לומר? — לפי שנאמר: "לא ימוש ספר התורה הזו מפיו" — יכול דברים ככתבן, תלמוד לומר: "ואספת דגנך" — הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל.

The Sages taught: What is the meaning of that which the verse states: "And you shall gather your grain"? Because it is stated: "This Torah shall not depart from your mouths, and you shall contemplate in it day and night" (Joshua 1:8), I might have thought that these matters are to be understood as they are written; one is to literally spend his days immersed exclusively in Torah study. Therefore, the verse states: "And you shall gather your grain, your wine and your oil," assume in their regard, the way of the world; set aside time not only for Torah, but also for work. This is the statement of Rabbi Yishmael.

רבי שמעון בן יוחאי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרום, תורה מה תהא עליה? אלא בזמן שישאל עושין רצונו של מקום — מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר: "ועמדתו זרים ורעו צאנכם וגו'", ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום — מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר: "ואספת דגנך". ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר: "ועבדת את אויבך וגו'".

Rabbi Shimon ben Yoḥai says: Is it possible that a person plows in the plowing season and sows in the sowing season and harvests in the harvest season and threshes in the threshing season and winnows in the windy season, as grain is separated from the chaff by means of the wind, and is constantly busy; what will become of Torah? Rather, one must dedicate himself exclusively to Torah at the expense of other endeavors; as when Israel performs God's will, their work is performed by others, as it is stated: "And strangers will stand and feed your flocks, and foreigners will be your plowmen and your vinedressers" (Isaiah 61:5). When Israel does not perform God's will, their work is performed by them themselves, as it is stated: "And you shall gather your grain." Moreover, if Israel fails to perform God's will, others' work will be performed by them, as it is stated: "You shall serve your enemy whom God shall send against you, in hunger, in thirst, in nakedness and in want of all things" (Deuteronomy 28:48).

אמר אביי: הרבה עשו רבי ישמעאל, ועלתה בידן. כרבי שמעון בן יוחאי, ולא עלתה בידן.

Summing up this dispute, **Abaye said:** Although there is room for both opinions, **many have acted in accordance with** the opinion of **Rabbi Yishmael**, and combined working for a living and learning Torah, **and** although they engaged in activities other than the study of Torah, **were successful** in their Torah study. **Many have acted in accordance with** the opinion of **Rabbi Shimon ben Yoḥai and were not successful** in their Torah study. They were ultimately forced to abandon their Torah study altogether.

7) Shaarei Teshuva on Rema Orach Chayim 187

בש"ע סעיף ד' שם בהגה ויאמר הרחמן הוא כו' ועיין מ"ש א"ז בבכ"ש דאע"ג דמוכח בברכות שאין להתפלל שיעשה לו נס מ"מ כיון שאומר יעשה לנו לשון רבים שפיר דמי ולכן בנוסח שאחר נשיאת כפים לא יאמר ויעשה לי ניסים רק ויעשה לנו וגם יש לחלק דכגון ההיא דמלחמת חשמונאי שהנסיים היו דרך טבע העולם לא היה תפלת שוא אבל צריך ליזהר מלהתפלל שיעשה לו נס היוצא מדרך טבע העולם...

8) Rabbi Akiva Eger on Shulchan Aruch Orach Chayim 230:1

המתפלל אל יתפלל אדם לבקש דבר שאינו כפי הטבע ואף שהיכולת ביד הקב"ה כגון הפילה אשתו לח' חדשים אין מתפללים עליו שיחיה ואסור להתפלל שיעשה לו הקב"ה נס בשינוי עולם כגון שיוציא אילן זה פירות קודם זמנו ס"ח ס"י תשצ"ה:

9) Ramban on Genesis 6:19

וּמִכָּל-הַחַי מִכָּל-בֶּשֶׂר שְׁנַיִם מִכָּל תְּבִיאָה אֶל-הַתֵּבָה לְהַחִית אִתָּךְ זָכָר וּנְקֵבָה יְהִי:

And of all that lives, of all flesh, you shall take two of each into the ark to keep alive with you; they shall be male and female.

אבל הוא נס החזיק מועט את המרובה ואם תאמר יעשנה קטנה ויסמך על הנס הזה ראה השם יתברך לעשותה גדולה כדי שיראו אותה בני דורו ויתמהו בה ויספרו עליה וידברו בענין המבול וכנוס הבהמה והחיה והעוף לתוכה אולי יעשו תשובה ועוד עשו אותה גדולה למעט בנס כי כן הדרך בכל הניסים שבתורה או בנביאים לעשות מה שביד אדם לעשות והשאר יהיה בידי שמים

.....If you would gather a full year's supply of food for all of them, how could the ark hold it all? But this was a miracle of a small space containing a great quantity. And in case you suppose that he should have made it small and relied on the miracle, the answer is that God commanded it be made big so that it would reduce the miracle; **for such is the way with all miracles in the Torah or the Prophets - whatever is humanly possible should be done, and the rest falls to the domain of God.**

10) Ramban Shemot 13:16

וכן כל כיוצא בהן מצות רבות זכר ליציאת מצרים והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלהים. כי הקונה מזוזה בזוז אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בעיניו כבר הודה בחדוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, ^[SEP]...מן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכל בגזרת עליון כאשר הזכרתי כבר

11) Kedushat Levi, Kedushot for Hanukkah, Kedusha Chamishit:

ועתה אבאר על מאמר חכמינו ז"ל (שבת כא:): מצות נר חנוכה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, וגם על קריאת שם חנוכה. דע, כי הנסים אשד עשה לנו הבורא ברוך הוא מתחלקים על שלשה אופנים. כי הנה יש נסים נסתרים ויש נסים נגלים. הנסים הנגלים, כמו שנעשו לאבותינו במצרים כמו

דצ"ך עד"ש באח"ב וקריעת ים סוף שהם שנוי טבעיים והכל ראו באלו הנסים. ויש נסים נסתרים, כמו בימי מרדכי ואסתר שהיה כמדומה שהוא טבעיית שבתחלה גדל את המן ואחר כך אהב את אשתו והרג אוהבו בשביל אשתו, וגם הנס הנזכר בעל הנסים שמסר רבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים כו'. והנה נס נסתר, שהמה בדרך מלחמה וגם מעשה יהודית היה קצת בטבעים. אמנם באמת מעשה נסים ולא טבעיית אבל נס נסתר היה ולא נס נגלה. וכן מבואר באור חדש שחיבר בעל גור אריה, שנס חנוכה היה קצת טבעיית. גם אדומ"ו בוצינא קדישא מוהר"ר דוב בער ז"ל אמר, שנס נגלה כמו במצרים נקרא יום שמאיר לכל. והנה הנסים נסתרים נחלקו לשני בחינות. בחינה אחת, כמו פורים שהשם יתברך עילת כל העילות הוא סבב הסיבה בעצמו ובכבודו בלי שום פעולה מהתחוננים עד שהפר עצת המן הרשע והשיב לו גמולו בראשו והציל אותנו מכף כל העריצים והתחוננים לא עשו כלום שום פעולה. ומה שזמנתה אסתר להמן הוא מטעם שאמרו חכמינו ז"ל (מגילה טו:) כדי שלא יאמרו ישראל אחות לנו כו', או כדי שיהרג הוא והיא כו', ומטעמים אחרים. אבל בחנוכה, עשו תחוננים איזה פעולה, כי חשמונאי ובניו נלחמו מלחמות ה' ועשו פעולה, רק שהשם יתברך עשה שלא כדרך הטבע ומסר גבורים ביד חלשים כו', אבל היה באיזה סיוע תחוננים. נמצא הם שלשה מדריגות. נס דיציאת מצרים, היה שינוי טבעיית והוא נקרא יום והוא נס גדול. וקטן ממצרים הוא פורים, שהיה בטבעיית קצת נס נסתר והוא נקרא לילה כאשר כתבתי בשם אדומ"ו ז"ל אבל לא היו בסיוע התחוננים. וקטן מפורים נרות חנוכה, שהיה נס נסתר וגם סיוע מתחוננים. לכן אחר ראש השנה ויום הכפורים ושמיני עצרת כאשר ביארתי בדרוש דלעיל, בתחילה חנוכה, ואחר כך פורים, ואחר כך פסח, כי מעלין בקודש ולא מורידין, כי אנו ממשיכין ההארה של הנסים והחסדים של חנוכה שהמה אינם כל כך גדולים שהוא נס נסתר בסיוע התחוננים במלחמות חשמונאי ובניו, ואחר כך מעלין בקודש ומקבלין ההארה מחסדים ומנסים דפורים שהוא נס נסתר אבל לא היה בו סיוע תחוננים שהמה יותר גדולים מחנוכה. ואחר כך מעלין בקודש, ומקבלין ההארה יותר גדולה בנסים וחסדים דפסח, שהיה בו נס נגלה שהוא דומה ליום שמאיר לכל. ועיין ברמב"ן סוף פרשת בא ובתחלת פרשת וארא ובסוף פרשת לך לך שהביא גם כן שיש נסים נסתרים ונסים נגלים:

12) Mishna Taanit 3:8

על כל צרה שלא תבא על הצבור, מתריעין עליהן, חוץ מרוב גשמים. מעשה שאמרו לו לחוני המעגל, התפלל שיירדו גשמים. אמר להם, צאו והכניסו תנורי פסחים, בשביל שלא ימוקו. התפלל, ולא ירדו גשמים. מה עשה, עג עוגה ועמד בתוכה, ואמר לפניו, רבוננו של עולם, בניך שמו פניהם עלי, שאני כבן בית לפניך. נשבע אני בשמך הגדול שאני זז מכאן, עד שתרחם על בניך. התחילו גשמים מנטפין. אמר, לא כך שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות. התחילו לירד בזעף. אמר, לא כך שאלתי, אלא גשמי רצון, ברכה ונדבה. ירדו כתקנו, עד שיצאו ישראל מירושלים להר הבית מפני הגשמים. באו ואמרו לו, קשם שהתפללת עליהם שיירדו כה התפלל שילכו להן. אמר להן, צאו וראו אם נמחת אבן הטועים. שלח לו שמעון בן שטח, אלמלא חוני אפה, גזרני עליך נדוי. אבל מה אעשה לך, שאפה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך כבן שהוא מתחטא על אביו ועושה לו רצונו. ועליך הכתוב אומר (משלי כג), ישמח אביו ואמרו יולדתך:

For every trouble that should not come upon the community they sound a blast except on account of too much rain. It happened that they said to Honi the circle drawer: "Pray for rain to fall." He replied: "Go and bring in the pesah ovens so that they do not dissolve." He prayed and no rain fell. What did he do? He drew a circle and stood within it and exclaimed before Him: "Master of the universe, Your children have turned their faces to me because I am like one who was born in Your house. I swear by Your great

name that I will not move from here until You have mercy upon Your children.” Rain then began to drip, and he exclaimed: “I did not request this but rain [which can fill] cisterns, ditches and caves. The rain then began to come down with great force, and he exclaimed: “I did not request this but pleasing rain of blessing and abundance.” Rain then fell in the normal way until the Jews in Jerusalem had to go up Temple Mount because of the rain. They came and said to him: “In the same way that you prayed for [the rain] to fall pray [now] for the rain to stop.” He replied: “Go and see if the stone of people claiming lost objects has washed away.” Rabbi Shimon ben Shetah sent to him: “Were you not Honi I would have excommunicated you, but what can I do to you, for you are spoiled before God and he does your will like a son that is spoiled before his father and his father does his request. Concerning you it is written, “Let your father and your mother rejoice, and let she that bore you rejoice” (Proverbs 23:25).